

OBSAH

ÚVOD	7
1 VÝVOJOVÉ CHARAKTERISTIKY DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	11
1.1 Ontogenetický vývoj předškoláka	12
1.1.1 Somatický vývoj a rozvoj hrubé a jemné motoriky	12
1.1.2 Rozvoj kognitivních schopností	17
1.1.3 Emoční rozvoj předškoláka	28
1.1.4 Rozvoj sociálních dovedností	31
1.1.5 Vliv hry na rozvoj psychických procesů	32
1.1.6 Identita dítěte předškolního věku	34
1.2 Význam předškolního vzdělávání	36
1.3 Rodina předškolního dítěte	39
1.3.1 Specifika výchovy v romské rodině	40
2 POHLED VÝVOJOVÉ PSYCHOLOGIE NA USPOKOJOVÁNÍ POTŘEB DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU V KONTEXTU PROSTŘEDÍ SOCIÁLNÍ EXKLUZE	45
2.1 Potřeby fyziologické	45
2.2 Potřeby jistoty a bezpečí	45
2.3 Potřeba lásky a sounáležitosti	46
2.4 Potřeba uznání	47
2.5 Potřeba seberealizace	48
2.6 Nedostatečná saturace potřeb	48
3 ŠKOLNÍ ZRALOST A ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOST	51
3.1 Základní charakteristiky jednotlivých oblastí	51
3.2 Význam diagnostiky školní zralosti	53
3.3 Školní nezralost	55
3.4 Negativní dopady předčasně zaškolených dětí na osobnost	57
3.5 Školní nezralost u dětí ze sociálně vyloučeného prostředí	59
4 VÝZKUMNÁ ČÁST	61
4.1 Metodologická východiska výzkumného problému	61
4.1.1 Výzkumný design	62
4.1.2 Realizace výzkumu	64
4.1.3 Způsob zpracování a vyhodnocení dat	67
4.2 Vnímané bariéry účasti předškolního vzdělávání – interpretace dat	68
4.2.1 Vnější bariéry	68
4.2.2 Vnímané vnitřní bariéry	78
4.3 Vnímaná důležitost předškolního vzdělávání a výchovy očima informantů	84
4.3.1 Zlepšování jazykové kompetence	85
4.3.2 Získávání potřebných vědomostí, které usnadní vstup do základní školy	86

4.3.3 Podpora rozvoje dovedností	87
4.3.4 Odpoutání se od své rodiny	87
4.3.5 Vnímaná a očekávaná podpora rozvoje sociálních dovedností	88
4.3.6 Mít první zkušenost s institucí	89
5 SHRNUÍ VÝZKUMNÝCH ŠETŘENÍ	91
5.1 Odpovědi na výzkumné otázky	91
5.1.1 Výzkumná otázka č. 1: Jaké bariéry lze identifikovat jako vnější, systémové?	91
5.1.2 Výzkumná otázka č. 2: Jaké bariéry lze identifikovat jako vnitřní, tedy na straně rodin?	92
5.1.3 Výzkumná otázka 3 a náměty na zpřístupnění mateřských škol ve výpovědích informantů	93
6 ZÁVĚR	95
6.1 Navrhovaná opatření	96
7 LITERATURA	103
8 VĚCNÝ REJSTŘÍK	111
9 JMENNÝ REJSTŘÍK	113
10 SUMMARY	115